

บทที่ ๓

อักษรไทเขิน

พระยาอุปกิตศิลปสารได้ให้ความหมายของคำว่า อักษร ไว้ดังนี้คือ " อักษร แปลเอาความว่า ตัวหนังสือ คือเครื่องหมายที่เขียนแทนถ้อยคำที่พูดจากัน " (อุปกิตศิลปสาร 2522 : 1)

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า อักษร ไว้ดังนี้ " อักษร น. ตัวหนังสือ , วิชาหนังสือ " (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2525 : 889)

กำชัย ทองหล่อ ได้กล่าวถึงความหมายของคำว่า อักษร ไว้ดังนี้ " อักษร แปลว่าเครื่องหมายสำหรับบันทึกเสียงคำพูดไว้มิให้สูญ " (กำชัย ทองหล่อ 2519 : 17)

อักษรที่นำมาศึกษาในงานวิจัยฉบับนี้ หมายถึง ตัวหนังสือ และเครื่องหมายต่าง ๆ ที่ใช้บันทึกถ้อยความไว้มิให้สูญไป ซึ่งได้แก่ พยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ตัวเลข และเครื่องหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ

ทวิ สว่างปัญญางกูร ได้กล่าวถึงรูปแบบอักษรไทเขินไว้ในหนังสือชุดความรู้เกี่ยวกับล้านนาไทย เรื่องอักษรไทยเขินว่า " ชาวไทยเขินใช้ตัวอักษรชนิดเดียวกับชาวไทยล้านนา หรือตัวเมือง แต่การเขียนจะเอียงไปทางขวาและไทยใหญ่มากกว่า คือตัวอักษรจะกลม ไม่มีหัว ไม่ลากหาง และมีหยักน้อยกว่าอักษรล้านนา (ทวิ สว่างปัญญางกูร 2528 : 117)

เรื่องเดช ปันเขื่อนขันธ์ ได้กล่าวถึงอักษรไทเขินไว้ในหนังสืออักษรไทยในหัวข้อเรื่องอักษรไทยเขินว่า " อักษรไทยเขินหรือไตเขินได้แก่อักษรธรรมที่ใช้เขียนภาษาเขินหรือภาษาจีนในรัฐฉาน ประเทศพม่า เดิมทีนั้นคงไม่มีอะไรแตกต่างกันเลยระหว่างอักษรล้านนาไทยกับอักษรจีน เพราะชาวไทยเขินเอาไปจากล้านนาโดยตรง ต่อมาเมื่อใช้ไปนาน ๆ เข้าทำให้วิธีการเขียนแตกต่างกันไปบ้าง แต่กระนั้นปัจจุบันนี้ก็ยังสามารถอ่านกันได้สะดวกอยู่ เพราะลักษณะการเขียนที่ต่างไปนั้นมีไม่มาก และสามารถสังเกตเรียนรู้ได้ไม่ยากนัก "

(เรื่องเดช ปันเขื่อนขันธ์ 2530 : 73)

ในวิทยานิพนธ์เรื่อง " General Characteristics of the Khun Language " ของราศี เพชรสุข ก็ได้กล่าวถึงอักษรไทเขินไว้เช่นกันว่า " Khun orthography is the same as that of Lu and is only slightly different from that of Northern Thai (or Thai Yuan)

(Rasi Petsuk 1978 : 2)

จากการศึกษาเอกสารภาษาไทยจีน ผู้วิจัยพบว่าอักษรไทยจีนมีลักษณะคล้ายคลึงกับตัวเมืองหรืออักษรล้านนามาก ไม่ว่าจะเป็นด้านพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ หรือเครื่องหมายอื่น ๆ ดังนั้นผู้ที่สามารถอ่านตัวเมืองได้ ก็จะสามารถอ่านอักษรไทยจีนได้เช่นกัน

ในการศึกษาอักษรไทยจีน ผู้วิจัยได้แบ่งหัวข้อที่จะศึกษาไว้เป็น 5 หัวข้อ และจะได้กล่าวถึงหัวข้อต่าง ๆ ตามลำดับดังนี้

1. พยัญชนะ
2. สระ
3. วรรณยุกต์
4. ตัวเลข
5. เครื่องหมายต่าง ๆ

พยัญชนะ

ในด้านพยัญชนะภาษาไทยจีนนี้ ผู้วิจัยจะแบ่งหัวข้อศึกษาเป็นหัวข้อดังนี้ คือ

1. รูปพยัญชนะ
2. เสียงพยัญชนะ
3. การแบ่งหมู่พยัญชนะ
4. พยัญชนะพิเศษ

1. รูปพยัญชนะ

พยัญชนะที่ปรากฏใช้ในภาษาไทยจีนมีทั้งรูปพยัญชนะเดี่ยวและพยัญชนะประสม รูปพยัญชนะที่ปรากฏ มีดังนี้

1.1 พยัญชนะเดี่ยว

จากการศึกษาเอกสารภาษาไทยจีนและเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง พบว่าได้มีการกล่าวถึงพยัญชนะเดี่ยวภาษาไทยจีนไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

1.1.1 จากหนังสือแบบเรียนไวยุทธและประถม หรือ KHUEN READER PART I

ได้แสดงรูปพยัญชนะภาษาไทยจีนไว้ 33 รูป คือ

๓	๒	๐	๖๖	๓
๐	๖	๑	๑๖	๒

ຍ	ູູ	ຸ	ູ	ອ
ອ	ູ	ູ	ອ	ຸ
ອ	ູ	ອ	ອ	ຸ
ອ	ຸ	ອ	ອ	ຸ
	ຸ	ູ	ຸ	ຸ

1.1.2 หนังสือแบบเรียนไวยากรณ์ 2 หรือ KHUN READER PART II ได้แสดงรูปพยัญชนะ
ภาษาไทยเช่นไว้ดังนี้

ก	ข	ค	จ	ฉ
ช	ช	ช	ช	ช
ข	ข	ข	ข	ข
ก	ก	ก	ก	ก
อ	อ	อ	อ	อ
อ	อ	อ	อ	อ
	อ	อ	อ	อ

1.1.3 สำหรับวิทยานิพนธ์เรื่อง " General Characteristics of the Khün Language " ของ ราตี เพชรสุข ได้แสดงรูปพยัญชนะภาษาไทยจีนไว้ 40 รูป ดังนี้

ก	ข	ค	ก	จ	ฉ
ช	ฉ	จ	ช	จ	จ
ฉ	จ	จ	จ	จ	
ก	ข	ค	ก	จ	
ช	ฉ	จ	ช	จ	จ
ก	ข	ค	ก	จ	
ช	ฉ	จ	ช	จ	

1.1.4 เรื่องเศษ ปั้นเขื่อนขัตติย์ ได้แสดงรูปพยัญชนะภาษาไทยจีนไว้ในหนังสืออักษรไทย เป็นจำนวน 42 รูป ดังนี้

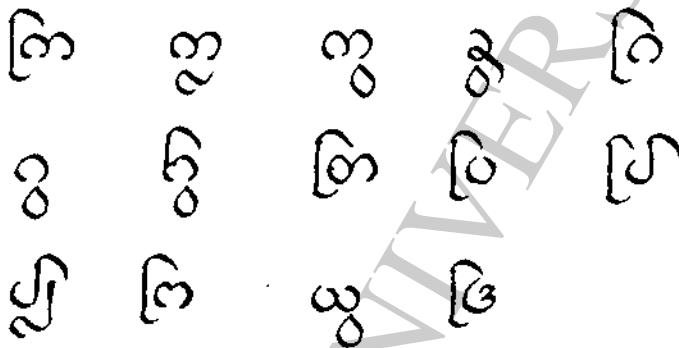
ก	ข	ค	ก	จ	ฉ
ช	ฉ	จ	ช	จ	จ
ฉ	จ	จ	จ	จ	

1.2 พยัญชนะประสม

ในภาษาไทยจีนมีการใช้พยัญชนะประสมในรูปของอักษรควบ และอักษรนำ

1.2.1 อักษรควบ

อักษรควบตามความหมายที่ใช้ในงานวิจัยฉบับนี้จะหมายถึงอักษรที่เกิดจากการนำรูปพยัญชนะ 2 รูปมาควบหรือกล้ำอยู่ในสระเดียวกัน โดยมีพยัญชนะตัวที่ 2 เป็น ㄨ, ㄩ หรือ ㄛ และจะไม่คำนึงถึงการออกเสียง แต่จะพิจารณาจากรูปพยัญชนะที่ปรากฏเท่านั้น สำหรับภาษาไทยจีนมีพยัญชนะที่อยู่ในรูปอักษรควบจำนวน 14 รูป คือ

1.2.2 อักษรนำ

อักษรนำตามความหมายที่ใช้ในงานวิจัยฉบับนี้จะหมายถึงอักษรที่เกิดจากการนำรูปพยัญชนะ 2 รูปมาปรากฏร่วมกันในสระเดียวกัน โดยอาจจะออกเสียงร่วมกันหรือแยกกันก็ได้ อักษรนำในภาษาไทยจีนมีทั้งสิ้น 18 รูป แบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. อักษรนำที่ขึ้นต้นด้วยพยัญชนะ ㄨ

อักษรนำประเภทนี้มี 9 รูป ได้แก่

2. อักษรนำที่ขึ้นด้วยรูปพยัญชนะ ๘
อักษรนำประเภทนี้มี 6 รูป ได้แก่

๓ ๔ ๕
๖ ๗ ๘

3. อักษรนำที่ขึ้นต้นด้วยรูปพยัญชนะ ๖
อักษรนำประเภทนี้มี 1 รูป ได้แก่

๙

4. อักษรนำที่ขึ้นต้นด้วยพยัญชนะ ๖
อักษรนำประเภทนี้มี 1 รูป ได้แก่

๑๐

5. อักษรนำที่ขึ้นต้นด้วยรูปพยัญชนะ ๘
อักษรนำประเภทนี้มี 1 รูป ได้แก่

๑๑

2. เจิงพยัญชนะ

เจิงพยัญชนะ หมายถึงรูปพยัญชนะที่เขียนชื่อนอญู่ใต้รูปพยัญชนะธรรมดา เจิงพยัญชนะนี้จะใช้ในกรณี
ที่พยัญชนะนั้นทำหน้าที่เป็นพยัญชนะประสม หรือพยัญชนะสะกด หรือพยัญชนะตัวตาม

เจิงพยัญชนะในภาษาไทยเขียนแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

- 2.1 เจิงพยัญชนะที่มีลักษณะเหมือนรูปพยัญชนะตัวเต็มทุกประการ
เจิงพยัญชนะประเภทนี้มีทั้งหมด 15 รูป ได้แก่

2.2 เฉิงพยัญชนะที่มีรูปแตกต่างจากพยัญชนะตัวเต็ม

เฉิงพยัญชนะประเภทนี้มี 13 รูป ได้แก่

รูปพยัญชนะตัวเต็ม

รูปเฉิงพยัญชนะ

๐ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๐ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙

๐ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๐ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙

3. การแบ่งหมู่พยัญชนะ

พยัญชนะในภาษาไทยแบ่งได้เป็น 3 หมู่ คือ อักษรสูงหรือที่ภาษาไทยถิ่นเรียกว่าตัวเสียงสูง อักษรกลางหรือที่ภาษาไทยถิ่นเรียกว่าตัวเสียงกลาง และอักษรต่ำหรือที่ภาษาไทยถิ่นเรียกว่าตัวเสียงต่ำ การแบ่งหมู่พยัญชนะนี้ ทำขึ้นเพื่อให้สามารถผันเสียงวรรณยุกต์ได้ครบทั้ง 5 เสียง มีข้อสังเกตว่าในพยัญชนะหมู่อักษรสูงภาษาไทยถิ่นนั้น จะมีพยัญชนะประเภทอักษรนำปรากฏอยู่ด้วย

เอกสารภาษาไทยถิ่นที่กล่าวถึงการแบ่งหมู่พยัญชนะนี้มีอยู่ 2 ฉบับด้วยกันคือ แบบเรียนไวยุทธเด็กประถม กับแบบเรียนไวยุทธเล่ม 2 อย่างไรก็ตาม เอกสารทั้งสองฉบับก็ได้แสดงจำนวนพยัญชนะในแต่ละหมู่ คล้ายคลึงและแตกต่างกันไปดังนี้

3.1 อักษรสูงหรือตัวเสียงสูง

3.1.1 แบบเรียนไวยุทธเด็กและประถมได้กล่าวถึงพยัญชนะในกลุ่มนี้ว่ามี 21 รูป คือ

๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙
๑๐	๑๑	๑๒	๑๓	๑๔	๑๕	๑๖
๑๗	๑๘	๑๙	๒๐	๒๑	๒๒	๒๓

3.1.2 แบบเรียนไวยุทธเล่ม 2 ได้กล่าวถึงพยัญชนะในกลุ่มนี้ว่ามี 20 รูป ดังนี้

๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙
๑๐	๑๑	๑๒	๑๓	๑๔	๑๕	๑๖
๑๗	๑๘	๑๙	๒๐	๒๑	๒๒	๒๓

เมื่อพิจารณาตามรูปพยัญชนะที่ปรากฏในเอกสารภาษาไทยถิ่นฉบับอื่น ๆ ที่ผู้วิจัยนำมาศึกษาพบว่าในหมู่อักษรสูงหรือตัวเสียงสูงนั้นยังมีพยัญชนะอีก 2 รูปที่จัดอยู่ในหมู่นี้ด้วย พยัญชนะดังกล่าวคือ ๓ และ ๔ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าพยัญชนะหมู่อักษรสูงทั้งหมดมี 23 รูป ดังนี้

อย่างไรก็ตามจากการศึกษาเอกสารภาษาไทยฉบับอื่น ๆ ผู้วิจัยพบว่าอักษรต่ำในภาษาไทยเขียนมีทั้งหมด 23 รูป ดังยกกันคือ

4. พยัญชนะพิเศษ

ในภาษาไทยเขียนจะมีพยัญชนะบางรูปที่สามารถใช้แทนคำหรือเป็นส่วนประกอบของพยางค์ได้ ซึ่งในที่นี้จะเรียกพยัญชนะดังกล่าวว่าพยัญชนะพิเศษ พยัญชนะพิเศษในภาษาไทยเขียนได้แก่

4.1 อ ในภาษาไทยเขียนถือว่าเป็นสระ แต่ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะเป็นพยัญชนะพิเศษที่ทำหน้าที่เป็นส่วนประกอบของพยางค์ โดยจะประกอบด้วยเสียงสระ ออ และเสียงพยัญชนะสะกด ย

4.2 ๓ พยัญชนะนี้มีความหมายตรงกับคำว่า นา (๓๐) นอกจากจะปรากฏตามลำพังแล้ว ยังอาจปรากฏร่วมกับ หรือวรรณยุกต์ หรือพยัญชนะสะกดอื่น ๆ ก็ได้ เช่น ๓ ๓

4.3 ๔ พยัญชนะนี้มีความหมายตรงกับคำว่า แล (๑๑๐) นอกจากจะปรากฏตามลำพังแล้ว ยังอาจปรากฏร่วมกับวรรณยุกต์ และพยัญชนะสะกดได้ด้วย เช่น ๔ ๔

4.4 ๕ พยัญชนะนี้มีความหมายตรงกับคำว่า

4.5 ๖ พยัญชนะนี้มีความหมายตรงกับคำว่า

4.6 ๗ พยัญชนะนี้ทำหน้าที่เป็นพยัญชนะสะกด ๗ และพยัญชนะตัวตาม ๗

สระ

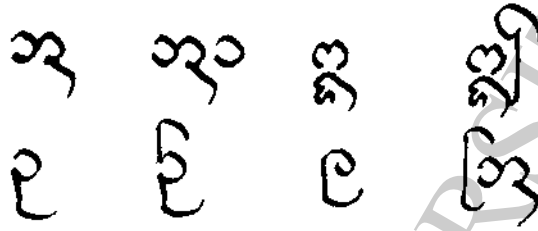
สระในภาษาไทยเขียนแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. สระลอย หมายถึงสระที่สามารถใช้ขึ้นต้นคำได้โดยไม่ต้องประสมกับพยัญชนะ
2. สระจม หมายถึงสระที่ต้องใช้ประสมกับพยัญชนะ

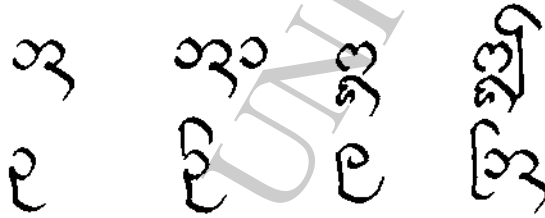
จากการศึกษาเอกสารภาษาไทยรวมทั้งเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องพบว่า ได้มีการกล่าวถึง
สระในภาษาไทยถิ่น ไว่ดังนี้

1. สระลอย

ในหนังสือแบบเรียนไว่สำหรับเด็กและประถม และแบบเรียนไว่เล่ม 2 ได้กล่าวถึงสระลอย
ไว่ตรงกันว่ามี 8 รูป คือ

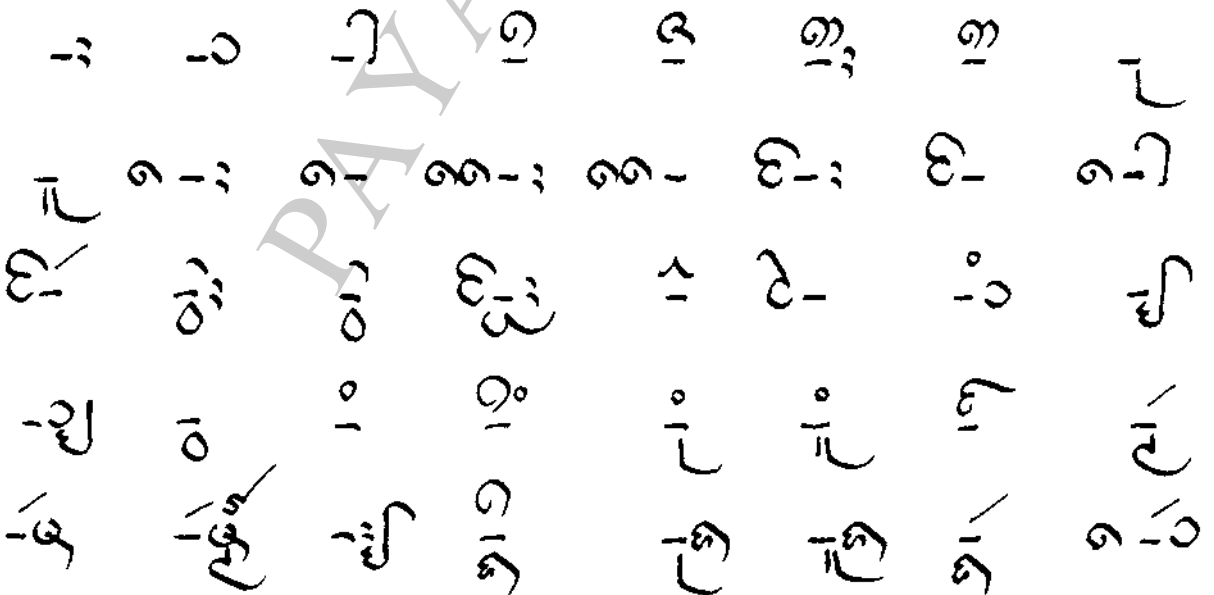

แต่จากการศึกษาเอกสารภาษาไทยถิ่นฉบับอื่น ๆ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าสระลอยในภาษา
ไท่ถิ่นมี 8 รูป และมีลักษณะเช่นเดียวกับที่ ราตี เพชรสุข ได้กล่าวไว้ในวิทยานิพนธ์ เรื่อง " General
Characteristics of the Khün Language " สระลอยทั้ง 8 รูป ได้แก่

2. สระจม

แบบเรียนไว่สำหรับเด็กและประถมได้กำหนดรูปสระจมภาษาไทยถิ่นไว้ 40 รูป ดังนี้

ราตี เพชรสุข ได้กล่าวถึงรูปสระจมในวิทยานิพนธ์เรื่อง " General Characteristics of the Khün Language " ว่า สระจมในภาษาไทยเขิน มี 29 รูป คือ

ั	ั	อ	อ	อ	อ
ั	ั	ั	ั	ั	ั
ั	ั	ั	ั	ั	ั
ั	ั	ั	ั	ั	ั
ั	ั	ั	ั	ั	ั

สำหรับเรื่องเลข บันเขื่อนซัตย ก็ได้กล่าวถึงสระจมในภาษาไทยเขินไว้เช่นกัน แต่เรียกว่าเป็น สระลอย ซึ่งนับว่าแตกต่างจากฉบับอื่น ๆ อย่งไรก็ตามหากพิจารณาตามการใช้สระแล้ว สระประเภทนี้จัดเป็นสระจมมิใช่สระลอย สระจมที่เรื่องเลข บันเขื่อนซัตย กล่าวถึงมี 30 รูป คือ

ั	อ	อ	อ	อ
ั	ั	ั	ั	ั
ั	ั	ั	ั	ั
ั	ั	ั	ั	ั
ั	ั	ั	ั	ั

เมื่อพิจารณาจากเอกสารภาษาไทยฉบับอื่น ๆ พบว่าสระที่ปรากฏใช้มีเพียง 35 รูป คือ

◡	◡◡	◡◡◡	◡◡◡◡	◡◡◡◡◡	◡◡◡◡◡◡
◡◡◡	◡◡◡◡	◡◡◡◡◡	◡◡◡◡◡◡	◡◡◡◡◡◡◡	◡◡◡◡◡◡◡◡
◡◡◡◡◡	◡◡◡◡◡◡	◡◡◡◡◡◡◡	◡◡◡◡◡◡◡◡	◡◡◡◡◡◡◡◡◡	◡◡◡◡◡◡◡◡◡◡
◡◡◡◡◡◡	◡◡◡◡◡◡◡	◡◡◡◡◡◡◡◡	◡◡◡◡◡◡◡◡◡	◡◡◡◡◡◡◡◡◡◡	◡◡◡◡◡◡◡◡◡◡◡
◡◡◡◡◡◡◡	◡◡◡◡◡◡◡◡	◡◡◡◡◡◡◡◡◡	◡◡◡◡◡◡◡◡◡◡	◡◡◡◡◡◡◡◡◡◡◡	◡◡◡◡◡◡◡◡◡◡◡◡

สำหรับสระอื่น ๆ นั้น ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นรูปสระประสมกับพยัญชนะสะกดมิใช่เป็นรูปสระเพียงลำพัง เช่น ◡◡◡ ก็เป็นรูปสระ ◡◡ กับพยัญชนะสะกด ◡◡ หรือ ◡◡◡ ก็เป็นรูปสระ ◡◡◡ กับพยัญชนะสะกด ◡◡

วรรณยุกต์

จากหนังสือแบบเรียนไวยกรณ์สำหรับเด็กและประถมได้กล่าวถึงรูปวรรณยุกต์หรือไม้หน้าเสียงไว้ว่ามี 6 รูปคือ

- ◡ เรียกว่า ไม้หยัก
- ◡◡ เรียกว่า ไม้กัก หรือ ไม้ขีด
- ◡◡◡ เรียกว่า ไม้กักขีดสองเส้น
- ◡◡◡◡ เรียกว่า ไม้หน้าเสียงที่สี่

๑ เรียกว่า ไม่นำเสียงที่ห้า

๒ เรียกว่า ไม่นำเสียงที่หก

ในวิทยานิพนธ์เรื่อง " General Characteristics of the Khün Language " ของ
ราตี เมชรสุข ก็ได้กล่าวถึงวรรณยุกต์ในภาษาไทยจีนว่ามี 5 รูป คือ

- ! เรียกว่า ไม่นัยก
- ∠ เรียกว่า ไม่นัด
- ∧ เรียกว่า ไม่นก้อเหนอ
- ± เรียกว่า ไม่นกะเบือ
- ๒ เรียกว่า ไม่นสามขีด

หนังสืออักษรไทยของ เรืองเดช ปันเขื่อนขันธ์ ได้กล่าวถึงวรรณยุกต์ในภาษาไทยจีนว่ามี 5 รูป คือ

- ! เรียกว่า ไม่นเอก
- ∠ เรียกว่า ไม่นโท
- ∧ เรียกว่า ไม่นตรี
- ± เรียกว่า ไม่นจัตวา
- ๒ เรียกว่า ไม่นเบญจมา

จากการศึกษาเอกสารภาษาไทยจีนหลาย ๆ ฉบับ ผู้วิจัยพบว่า รูปวรรณยุกต์ที่มีใช้ประกอบการเขียน
จริง ๆ มีเพียง 3 รูป คือ ! ∠ และ ∧ สำหรับ ± และ ๒ ใช้เฉพาะการสอนเด็ก ๆ
ผันเสียงวรรณยุกต์ ∠ ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นรูป ∠ ซึ่งใช้แทนสระ -; ในกรณีที่มีพยัญชนะสะกด
กับรูปวรรณยุกต์ ∠ ส่วนรูป ± หรือ ๒ นั้นไม่พบว่ามีใช้จริง ๆ

ตัวเลข

จากการศึกษาเอกสารภาษาไทยจีนรวมทั้งเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง พบว่ามีการกล่าวถึงรูป
ตัวเลขไว้ตรงกันดังนี้

๐	๑	๒	๙	๑
๖	๗	๘	๕	๐

เครื่องหมายต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบการเขียน

เครื่องหมายที่ปรากฏในเอกสารภาษาไทยชั้นมี 8 รูป ดังนี้

1. ๐
2. ๘
3. ๘
4. ๗
5. ๗
6. ๗
7. ๗
8. ๘ - ๗

PAYAP UNIVERSITY